

SMB-JURISPRUDENTIE

De implementatie van de Europese SMB-richtlijn in de Nederlandse Wet milieubeheer is aanstaande. Daarmee komt een eind aan een overgangperiode die onzekerheden en onduidelijkheden met zich meebracht, maar toch soepel is verlopen.

Steven Pieters

Het heeft lang op zich laten wachten, maar waarschijnlijk zullen op 1 oktober 2006 de nieuwe Wet milieubeheer en het nieuwe Besluit m.e.r. 2006 in werking treden. Vanaf die datum gaan we in Nederland werken met begrippen als plan-m.e.r. en besluit-m.e.r. en kent het Besluit m.e.r. voortaan vier kolommen, te weten een extra kolom voor SMB-plichtige plannen. Daarmee is de SMB-richtlijn (2001/42/EG) eindelijk omgezet in de Nederlandse wetgeving. Maar de SMB-richtlijn had al rechtstreekse werking vanaf 21 juli 2004. Sinds die datum zijn er ook al de nodige SMB's uitgevoerd voor allerlei plannen en programma's.

Er werden al allerlei MER'en gemaakt voor verschillende plannen – van afvalplannen tot streekplannen – waarvoor nu dan een SMB-plicht geldt. Voor de m.e.r.-praktijk in Nederland is SMB dus geen totaal nieuw verschijnsel. Misschien verklaart die bekendheid met MER'en voor plannen ook wel de soepele wijze waarop SMB al is ingevoerd, zonder dat er bijbehorende wetgeving was geregeld. Dit betekent overigens geen pleidooi voor deze wetteloze aanpak. Want doordat er niets was geregeld, ontstond er veel onzekerheid en daardoor kwamen er veel extra vragen op de Commissie voor de m.e.r. af over SMB. Voor een goed werkende SMB-praktijk is het gewoon nodig dat er duidelijke procedureregels zijn. Het idee dat je regels wel kunt afschaffen, omdat het in de praktijk allemaal zo goed loopt, is zacht gezegd tamelijk onverstandig. Wanneer in het strafrecht een bepaald misdrijf sterk afneemt, is dat natuurlijk ook nooit een reden om een wettelijke bepaling te schrappen.

Procedurele regels zijn nodig om rechtszekerheid te verschaffen. Een Europese richtlijn voorziet niet in procedurele regels, omdat dat nu typisch de taak is van de lidstaten bij het implementeren van richtlijnen. Naast het feit dat SMB – plan-m.e.r. – nu vaste praktijk aan het worden is in Nederland, is er tot op heden niets veranderd aan de 'oude' m.e.r.-situatie. M.e.r. voor projecten is nog steeds hetzelfde gebleven, maar valt straks onder de 'besluit-m.e.r.-

FOTO: M. NOTA

procedure' van de nieuwe Wet milieubeheer. Alle reguliere m.e.r.-vereisten zijn op plan-m.e.r. nog steeds van toepassing, zoals een concreet voorgeschreven richtlijnenfase met een advies van de Commissie voor de m.e.r. en ook inspraak.

Utrechtse binnenstad

In 2005 in het septembernummer van kenMERken hebben Chris Backes en ik in een interview aangegeven dat het waarschijnlijk wel zal meevallen met de SMB-jurisprudentie, omdat tegen veel plannen en programma's geen direct bezwaar en beroep open staat. Toch zie je nu al dat appellanten ook de SMB-plicht op de korrel nemen. In een recente uitspraak van de Afdeling bestuursrecht-spraak (van 5 juli jl.) over een bestemmingsplan voor de Utrechtse binnenstad (foto) hebben de appellanten ook erop gewezen dat er geen SMB was uitgevoerd, terwijl dat volgens de appellanten wel had gemoeten. De Afdeling oordeelt als volgt: "Daargelaten de vraag of een rechtstreeks beroep op de SMB-richtlijn kan worden gedaan, is de verplichting tot het uitvoeren van een milieubeoordeling, ingevolge artikel 13, derde lid, van de SMB-richtlijn, van toepassing op plannen en programma's waarvoor de eerste formele voorbereidende handeling plaatsvindt na 21 juli 2004, dan wel plannen en programma's waarvoor de

eerste formele voorbereidende handeling vóór deze datum plaatsvindt en die later dan vierentwintig maanden na dat tijdstip worden aangenomen of ingediend ten behoeve van wetgeving. In aanmerking genomen dat de openbare kennisgeving van het ontwerp-bestemmingsplan op 30 juni 2004 heeft plaatsgevonden en het plan op 9 december 2004 is vastgesteld, is de SMB-richtlijn niet van toepassing, zodat hieruit geen verplichting voortvloeit een milieubeoordeling uit te voeren."

De Afdeling houdt nog wel een slag om de arm of er wel een direct beroep op de SMB-richtlijn kan worden gedaan. Er was hier overigens wel een m.e.r.-procedure doorlopen en dan is de oplossing heel simpel: zet gewoon 'MER/SMB' op het milieurapport en het grootste juridische SMB-probleem is van tafel. In het rapport dient dan vervolgens nog wel een toelichting gegeven te worden op de SMB-plicht. Maar met deze simpele oplossing kunnen veel onnodige problemen worden voorkomen.

Zeer actueel

Een praktijkvoorbeeld van een SMB-probleem: gemeenten stellen bestemmingsplannen voor het buitengebied vast, waardoor wijzigingen en uitbreidingen mogelijk worden die nog niet op dat moment gerealiseerd worden, maar wel later kunnen leiden tot bijvoorbeeld passende beoordelingen omdat er natuurgebieden in de nabije omgeving liggen. Eigenlijk zou die passende beoordeling al ten behoeve van de vaststelling van dat bestemmingsplan uitgevoerd moeten worden, want het bestemmingsplan maakt het namelijk al mogelijk. Gelijktijdig is er dan ook sprake van een SMB-plicht, lijkt mij. ■

Behandelde uitspraak
ABRvS, 5 juli 2006, nr. 200507743/1 (zie: www.raadvanstate.nl)

Mr. S. Pieters, werkzaam bij de Commissie voor de m.e.r., schreef deze bijdrage op persoonlijke titel.